SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

No. 139. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JULY 26, 1989 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 26-го ЛИПНЯ 1989 Ч. 139. РІК XCVI.

НАЗНАЧЕНО ЄПИСКОПА ДЛЯ УКРАЇНЦІВ У ПОЛЬЩІ

Рим. — У четвер, 20-го липня ц.р., Папа Іван Павло II подав до відома, що о. митрата протоієрея Івана Мартиняка, теперішнього ґенерального вікарія для українців католиків південної Польщі і пароха церкви Успіння Божої Матері в Леґніцах призначено Єпископом-помічником примасові Польщі з відповідальністю за українців католиків.

Це призначення є дуже важливим, зокрема для українців католиків у Польщі з уваги на те, що їхня Церква є заборонена у Совєтському Союзі. Приблизно 500,000 українців католиків живе під сучасну пору в Польщі, які були під протекторатом Польської Римо-Католицької Церкви, що недавно стала офіційно визнана польським урядом.

„Ми вдячні Святішому Отцеві за те, що визнав важливість наших вірних мати свого єпископа, який розумітиме їхні потреби", — заявив патріярх і Кардинал Мирослав Іван Любачівський, глава Української Католицької Церкви з осідком у Римі, додаючи, що „останніми часами Польська Римо-Католицька Церква підтримувала окремішність українців католиків, як і наше бажання зберігати наш візантійський обряд, а призначення о. митрата І. Мартиняка може тільки зас відчити таку дальшу підтримку".

Народжений 20-го червня 1939 року в Спасі, Перемиської епархії, о. І. Мартиняк студіював у Вищій духовній семінарії у Вроцлаві (1956-64) і в Академії католицької теології у Варшаві (1964-68), на священика був рукоположений Єпископом Болеславом Комінеком у Вроцлаві 29-го червня 1964 року.

Отець І. Мартиняк закінчив свої священичі обов'язки у Вроцлаві та Ґожові (1968-75), а від 1-го червня 1975 року сповняв душпастирські обов'язки для українців католиків в Леґніці, Моддлі, Замєніцах і Любліні. Призначення до перемиської округи дістав від Кардинала Стефана Вишинського ще у 1977 році, а звання митрата отримав від Патріярха Йосифа Сліпого в травні 1983 року.

В СОПОТІ ПРОЛУНАЛО „ЩЕ НЕ ВМЕРЛА УКРАЇНА"

Лондон (УЦІС). — Цьогорічний фестиваль української пісні і танку, який відбувся 1-го і 2-го липня ц.р. у Сопоті біля Ґданська мав суто національний характер. За інформаціями учасників, ця культурна імпреза була друга щодо чисельности масова імпреза українців у Польщі після святкування Тисячоліття Хрищення України, яке відбулося у вересні 1988 року у Ченстохові.

На фестиваль прибули учасники і авдиторія з усіх частин Польщі де живуть українці, а теж з України і з Канади. Серед них були усім відомі ансамблі „Журавлі", „Лемковина" і „Осла з'яни". Впродовж двох днів біля 700 виконавців чарували 10,000 публіки українськими танцями і піснями. З Канади у фестивалю взяло участь усім відоме тріо „Верховина" під мистецьким керівництвом Олени Глібович. Виступали теж ансамблі з України, серед них, на вимогу публіки, музична група зі Львова „Рекрут".

На фестивалю виступив з доповіддю один із провідних національних діячів з України Богдань Горинь. У своєму слові він сказав, що „Нема вільної Польщі без самостійної України". Виступ гостя з України публіка нагородила рясними оплесками.

Зі словом виступив теж єдиний українець у новому польському парляменті, новообраний посол до сойму д-р Володимир Мокрий.

На закічення, коли зібралися усі виконавці на сцені, хтось почав співати „Ще не вмерла Україна". Публіка встала з місць і тисячі людей відспівали український національний гимн. Це вперше у повоєнні роки на території сучасної Польщі залунав публічно український національний славень. Багато людей плакало. Багато молоді і дітей вперше почули український гимн у своєму житті. Під час фестивалю майоріли два синьо-жовті прапори з тризубами.

Цей 11-ий Фестиваль української пісні і танку, який був зорганізований Українським Суспільно-Культурним Товариством у Польщі (УСКТ), закрив голова УСКТ Євген Кохан, дякуючи мистецьким одиницям за їх участь, а публіці за прибуття.

В МАДЯРЩИНІ ВІДБУЛИСЯ ПЕРШІ ДЕМОКРАТИЧНІ ВИБОРИ

Будапешт, Мадярщина. — Лютеранський пастор Ґабор Рожік здобув у неділю, 23-го липня, безпрецедентну перемогу у виборах до мадярського парляменту. Це були перші після 1947 року вибори, в яких кандидатові комуністів протистояла опозиція.

35-річний Ґ. Рожік — член союзу опозиційних партій і груп, очолюваних Мадярським демократичним форумом (МДФ). У додаткових виборах до парляменту в місті Ґедьоллльо МДФ запропонувала виборцям кандидатуру пастора Рожіка. Він набрав 69.2 відсотка голосів, в той час як кандидат Мадярської соціялістичної робітничої (комуністичної) партії — лише 29.9 відсотка. Рожік став першим за 42 роки депутатом опозиційної партії у парляменті.

У неділю відбулися додаткові вибори ще на три парляментські місця. У двох з них перемогу також здобули кандидати МДФ. У місті Сеґеда кандидат опозиції набрав 59.4 відсотка голосів, а комуніст — 39 відсотків; у Кешкеметі — відповідно 47.3 і 22.2 відсотка. Однак у цих двох містах призначені перевибори. Згідно з мадярським законодавством, у виборах повинні брати участь не менше половини виборців, однак у Сеґеді і Кешкеметі на виборчі дільниці прийшло менше половини виборців.

У четвертих виборах, що відбулися в місті Кішкундельдьзаха, перемогу здобув комуніст, який набрав 44.9 відсотка голосів. Однак і тут відбудуться додаткові вибори, хоч на виборчі дільниці прийшло більше половини виборців. Справа в тому, що закон зобов'язує переможця мати мінімум 50 відсотків голосів.

Західні і мадярські коментатори висловили здивування у зв'язку з тим, що на перших за довгі роки демократичних виборах виборча активність була такою низькою. Місцеві коментатори пояснюють це тим, що населення хвилюють в першу чергу економічні, а щойно потім політичні проблеми.

Перевибори у трьох містах відбудуться 5-го серпня.

М. ҐОРБАЧОВ ПРИСПІШУЄ ВИБОРИ В РЕСПУБЛІКАХ

Москва. — Щоби запобігти дальшим спалахам робітничих невдоволень, президент Міхаїл Ґорбачов зробив ще одне драстичне потягнення, проголосивши приспішення виборів в республіках, що йде в парі з його раніше проголошеною „чисткою" на всіх рівнях влади. Він змінив своє попереднє рішення про відкладення до 1990 року виборів до місцевих рад, пропонуючи натомість, щоби кожна республіка самостійно вирішила коли зробити цей наступний крок демократизації. Після того страйкуючі шахтарі в Україні почали повертатись до праці.

Раніші вибори до місцевих рад були ключевою точкою політичних вимог страйкуючих вуглекопів, які заявили, що не мають довір'я до своїх місцевих провідників. М. Ґорбачов запропонував скликати надзвичайні збори місцевих партійних комітетів, міських рад і профспілкових організацій, щоби вони вислухали невдоволення робітників, застановилися над їхніми домаганнями, включно з усуненням партійних чи урядових провідників, які не реагують на скарги робітників.

Навіть якщо М. Ґорбачов має застереження до поширення робітничого руху, то він дуже радо вітає допомогу робітників у викоріненні широкої сітки консервативних партійних і урядових апаратчиків, яких він називає „колодою і тягарем" у своїх плянах демократизації та перебудови.

В основному М. Ґорбачов хоче включити страйкуючих вуглекопів і майбутніх потенціяльних страйкуючих робітників інших індустрій у свою кампанію перебудови, запрошуючи їх допомогти у чистці місцевої бюрократії, яка і є затримкою в економічній перебудові. Якщо йому це вдасться, то він обеззброїть найбільше робітниче заворушення від 1920 року і зарахує їх , цю нову силу в ряди своїх послідовників нової перебудови.

Чи це М. Горбачову вповні вдасться — невідомо, але на нарадах Верховної Ради говориться про те, що страйкуючі вуглекопи починають ставити нові політичні вимоги, починаючи від усунення деяких вибраних депутатів в останніх виборах, створення незалежних профспілок і зміну конституції, котра обмежила б ролю Комуністичної партії. А ще одною проблемою до розв'язання є чим оплатити ці негайні економічні уліпшення для страйкуючих вуглекопів.

Уряд УССР „викручується"

Київ. — Газета „Радянська Україна" з 11-го липня надрукувала повідомлення інформаційної служби Ради Міністрів УССР про завершення праці урядової комісії по дослідженню Биківнянських поховань. Як уже повідомлялося в „Свободі" чч. 44 і 88 з 9-го березня і 12-го травня ц.р., під натиском неформальних об'єднань та українських громадян, що були свідками сталінських репресій, комісія змушена була визнати, що там поховані таки жертви чекістських розстрілів, а не жертви гітлерівських військ, як це твердили офіційні органи влади і як було записано у висновках попередніх комісій.

В документі сказано, що комісія розглянула архівні матеріяли, свідчення місцевих жителів та інші документальні джерела. В результаті було встановлено, що „в 1936-1941 роках у лісі біля селища Биківня проводилось поховання репресованих і страчених у Києві осіб". У тих могилах виявлено останки 6,783 людей. Слідством встановлено прізвища декого з похованих у Биківні.

Однак в урядовому повідомленні виправдуються дії попередніх комісій, які списували ці поховання на рахунок гітлерівських військ.

„За кілька кілометрів від зазначеного поховання, — сказано в повідомленні, — під час війни знаходився концтабір, де в період окупації Києва фашистами було знищено і вмерло більше як 68,000 людей. У зв'язку з цим, а також на підставі проведення раніше судово-медичних досліджень попередні комісії помилково визначали, що біля Биківні поховані жертви німецько-фашистських загарбників".

Тут урядовці вдаються до явного приховання злочину, скоєного членами попередніх комісій, оскільки в „Литературной Газете" з 30-го листопада 1988 року було опубліковано свідчення В . Ашокоренка, Б. Пуповика і багатьох інших, а О. Коло-

(Закінчення на стор. 3)

М. Ґорбачов заповів „чистку" в партії

Москва. — Як повідомляє газета „Правда" з 18-го липня, минулого тижня в Москві відбулися збори партійного активу, на якому генеральний секретар Міхаїл Горбачов, закликаючи до „невідкладного обновлення" керівництва партії, критикував водночас комуністів, що вони випускають з рук ініціятиву.

Якщо партія не зуміє перебудуватися сама, сказав Горбачов, то ініціятиву можуть перехопити „інші політичні сили".

„І це вже відбувається, — сказав Ґорбачов. — Як сталося, що партійна організація, до якої входять тисячі комуністів, і яка має власну газету, власні професійні кадри, має все, — як сталося, що вона почала випускати ініціятиву зі своїх рук?"

Більшість промовців відзначили, що партія втратила орієнтири, а вседозволеність у пресі переходить всі припустимі межі і веде до анархії.

Перший секретар Свердловського обкому партії Леонід Бобикін, наприклад, сказав, що події розвиваються „зовсім не так, як ми того хотіли, і не так, як вони повинні розвиватися". Він закликав укріпити ролю секретаріяту ЦК і надати другому секретареві з ідеологічних питань найширші повноваження.

Член Політбюро Єгор Лігачов в свою чергу вимагав встановлення суворої партійної контролі над пресою і розвитком політичних процесів. Лігачов утримався від прямої критики Горбачова, однак натякнув, що президент надто легковажно реагує на події, які можуть усунути партію від влади. Лігачов відзначив „небезпечно зростаючий вплив антиперебудовних груп, особливо їхніх публікацій". Він сказав, що не може бути й мови про втрату партією права контролювати засоби масової інформації, бо якщо це станеться, то преса стане диктатурою „певних сил". Лігачов не посоромився заявити, що з метою укріплення влади партії, не гріх повернутися до сталінських методів. „Теперішньому керівництву — сказав він, — варто врахувати досвід методів, які практикувалися в минулі роки. В процесі перебудови допущено послаблення спадковости в політиці і ми тепер явно нехтуємо безцінним досвідом, накопленим партією в період побудови соціялізму".

Новий партійний ідеолог Вадим Медведєв, наприклад, сказав, що найправильнішим було б максимально посилити партійну контролю над засобами масової інформації. „Це могутній засіб і хто ним керує, той і визначає формування громадської думки", — сказав він. — Доводиться визнати, що партійний вплив у пресі тепер ослаб".

Керівник уряду РСФСР, член Політбюро Віталій Воротніков, сказав, що ґорбачовська економічна програма перебудови повністю провалилася й потребує заміни іншою. „Перебудова насправді рухається зовсім не туди, куди нам хотілося її спрямувати, а якщо сказати відвертіше — все голосніше звучать критичні голоси як серед безпартійних, такі в рядах комуністів", — скаржився він.

Несподіваним виявився виступ голови Ради Міністрів СССР Ніколая Рижкова, який сказав, що не зважаючи на формальну біль-

(Закінчення на стор. 3)

У СВІТІ

СОВЄТСЬКИЙ МАРШАЛ Сергєй Ахромєєв, в недавньому минулому начальник генерального штабу збройних сил СССР, а тепер військовий дорадник Горбачова, виступив у п'ятницю, 21-го липня у сенатській комісії у справах озброєння, яка обговорює тепер справу оборонного бюджету на 1990 фінансовий рік. С. Ахромєєв сказав, що небажання ЗСА обговорювати справи про зменшення військово-морської фльоти є серйозною перешкодою на шляху переговорів про роззброєння. Журналісти називають участь Ахромєєва у сенатських переслуханнях про бюджет Пентаґону „безпрецедентною".

СОВЄТСЬКІ ЗАСОБИ масової інформації повідомляють, що в Абхазії і далі неспокійно. Лише за один день, 20-го липня, в Сухумі були заарештовані 49 осіб за порушення поліційної години, запровадженої два дні перед тим, коли у столиці Абхазії було запроваджено вийнятковий стан, а сама автономна республіка оголошена „закритою зоною". Міліція конфіскувала у населення понад 200 одиниць вогнестрільної зброї, в тому числі два ручні кулемети і ґранати. ТАСС повідомляє, що в одному районі „екстремісти" напали на приміщення міліції і захопили 30 конфіскованих у населення мисливських рушниць. У місті Самтредія невідомі вчинили напад на охорону кількох підприємств з метою заволодіти зброєю. Московське радіо повідомило, що хоч продуктові крамниці в Сухумі відчинені, продуктів у них майже нема у зв'язку з труднощами з постачанням.

ПРЕЗИДЕНТ ПОЛЬЩІ і голова Польської об'єднаної робітничої (комуністичної) партії генерал Войцех Ярузельський сказав в інтерв'ю головній комуністичній газеті „Трибуна Люду", що становище в країні вимагає створення коаліційного уряду. Ярузельський переконував членів профспілки „Солідарність" увійти в коаліцію. „Ми дуже зацікавлені, — сказав президент в інтерв'ю, — щоб вони поділяли відповідальність (з комуністами) в управлінні країною". Ген. Ярузельський сказав, що члени „Солідарности" могли б дістати в уряді пост заступника прем'єр-міністра у справах економіки, а також якісь міністерські течки. Коментуючи пропозицію Ярузельського, лідери „Солідарности" відзначають, що економічне становище країни погіршується з кожним тижнем, з кожним днем. Тому комуністи хотіли б перекласти частину відповідальности на „Солідарність".

ДЕПУТАТ СОВЄТСЬКОГО парляменту закликав почати розслідування величезних втрат валюти, викликаних спекулятивними операціями спільного совєтсько-західньонімецького підприємства. Цю пропозицію депутат Валентини Лоґунов висунув під час обговорення кандидатур до складу новоствореної парляментської комісії народного контролю, метою якої повинні стати розслідування різного роду адміністративно-бюрократичних порушень зі сторони господарських керівників. Виступаючи перед депутатами, В. Лоґунов повідомив, що у 1982-86 роках совєтська держава зазнала втрат як у валюті, так і в дефіцитних видах палива, на суму 140 міл. карбованців в результаті махінацій дирекції ґамбурзької фірми „Бомінфльот".

КСАНТЕН — НЕВЕЛИКЕ МІСТО у Західній Німеччині, розташоване недалеко від кордону з Голляндією. Однак щороку його відвідують десятки тисяч туристів. Причина такого паломництва, виявляється в тому, що тут споруджують ціле староримське місто. Одночасно з археологічними розкопками і дослідженнями спеціялістів-істориків у Ксантені будуються окремі будинки (у повній відповідности з плянами тих часів) форпосту стародавніх римлян — річкового порту, який тоді називали Колонія Ульпія Трояна.

ЯК ПОВІДОМИЛА ТЕЛЕФОНІЧНО кореспондента АП Анна Дубчек, її чоловікові, колишньому першому секретареві ЦК Комуністичної партії Чехо-Словаччини Олександрові Дубчекові було відмовлено у видачі візи в Еспанію, куди він був запрошений до участи у міжнародному семінарі у справах відносин між Сходом і Заходом. За словами Дубчекової, її чоловік подав апеляцію, але навіть якщо чехо-словацькі власті відповідять позитивно, увесь бюрократичний процес займе надто багато часу, а семінар у Мадриді уже закінчиться. Вперше від 1969 року в листопаді минулого року Дубчеку дозволили виїхати за кордон. У кількох виступах в Італії, Дубчек критикував нинішній чехо-словацький уряд і з похвалою відгукнувся про реформістську діяльність Міхаїла Горбачова.

Український вчений отримав нагороду

Київ. — Як повідомляє українська преса в Україні, першим українським ученим, удостоєним нагороди для заохочення Европейської науки" фонду Кербера в Західній Німеччині за 1989 рік став молодий український фізіолог-генетик, академік АН УССР Юрій Глеба.

Як повідомляється в телеграмі, що надійшла на ім'я президента АН УССР Б.Є. Патона, високою нагородою молодий біолог відзначений за „дослідження соматичної гібридизації рослин, які не схрещуються звичайним шляхом".

Ця премія ще не така відома, оскільки заснована лише 1985 року. Призначується її щороку з власних доходів фонду, заснованого західньонімецьким мільйонером Кербером. Це — найбільша в світі регулярна премія для вчених.

В АМЕРИЦІ

В ОСТАННІЙ СТАДІЇ наколесних перегонів з Версалю до Парижу в приголомшуючих 26-ти хвилинах і 57-ми секундах перемогу здобув американець Ґрег ЛеМонд. Це вже друга перемога цього американського змагуна з цих престижевих і в цілому світі знаних наколесних перегонах відомих п.н. „Турне Франції". Цим разом його перемога над французьким змагуном Льореном Фіньйоном була часово найближчою в історії цих найбільших в світі наколесних перегонів, бо тільки 8 секунд. Ціле турне тривало три тижні та покрило простір понад 2,000 миль, а ця остання 15-милева стадія була найбільш важливою часово, бо коли в інших стадіях цих перегонів зверталося увагу на поставу змагуна, поведінку і час, то в цьому останньому етапі перегонової траси час був найважливішим чинником.

СПІРНЕ ПИТАННЯ ПАЛЕННЯ прапору поступило один крок вперед від символічного політикування до справжніх дискусій над законопроєктами. А в цих останніх чим раз частіше виринають питання, як зрівноважити конституційні принципи, публічні емоції та політичні потреби. В кожному разі з усіх сторін завважується, що ця справа не буде легкою до вирішення, бо, як вже й тепер видно вся ця афера закроюється на політичну шарпанину між обидвома партіями.

ДИПЛОМАТ ЧИСЛО 2 В американській амбасаді у Відні, Австрія, Філікс Блох, був останніми днями відправлений на так звану „адміністраційну відпустку" з цілодобовим наглядом агентів ФБІ. Ф. Блох професійний дипломат високої ранґи, який між своїми іншими призначеннями відбув сім років служби в американській амбасаді у Відні. Під цю пору ФБІ веде слідство чи багато шкоди заподіяв Ф. Блох Америці співпрацюючи з совєтською розвідкою. Коли підозріння ФБІ про співпрацю Ф. Блоха будуть переконливі та його в цьому офіційно обвинуватять, то він буде найвищим американським дипломатом, якого підозрівають у шпіонажі на коирсть Москви.

АНАЛІТИКИ КРЕДИТОВОГО ринку говорять про те, що провал правлячої партії в Японії може допомогти у підвищенні вартости американського доляра та стати допоміжним фактором у пожвавленні виміни цінними паперами на біржовому ринку. Їхні твердження, що нестабільність в уряді Японії та перемога соціялістів принесе великі капіталовклади до ЗСА, а тоді ЗСА радше Рада валютних резерв, мусітиме обнизити відсотки на позички і полегшити вимоги для отримання кредитів.

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ ЗСА дуже турбується масовими арештами членів опозиційних партій в Маянмарі, колишній Бурмі. В офіційній заяві говориться про те, що такі потягнення „навівають серйозні сумніви" про попередні обіцянки уряду перевести вільні вибори наступного року. „Уряд ЗСА є дуже стурбований такою поведінкою уряду проти найбільшої політичної партії в Бурмі, бо це заперечує постійні обіцянки і зепевнення Маянмарського уряду про вільні і справедливі вибори в травні 1990 року".

ЩОТИЖНЕВА ХРОНІКА ЛЬВІВСЬКОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ УГС

• У травні, в Дніпропетровську суддя Кіровського районного суду Додатко за участь в несанкціонованому мітингу 26-го квітня, присвяченому річниці чорнобильської катастрофи, засудив членів Української Гельсінкської Спілки Василя Герушова на 15 днів арешту, Петра Розумного на 10 діб арешту, членів Народного Руху України Геннадія Сахарова на 30 карбованців штрафу, Антоніну Дмитрієву на 200 карбованців і Володимира Недошитого на 100 карбованців. 4-го червня після поданих скарг і протестів Дніпропетровський обласний суд визнав ці засудження безпідставними.

• 4-го червня у Стрию у будинку культури відбулася установча конференція Товариства „Меморіял". Коли на бальконі активісти вивісили великий синьожовтий прапор, начальник стрийського КҐБ Колодяжний став вимагати, щоб його зняли, але заля з обуренням відкинула цю вимогу. На конференції було обрано раду товариства кількістю 15 чоловік. Головою стрийського „Меморіялу" обрали інж. Йосипа Грищука, заступником голови Віктора Романюка. На конференції серед інших виступили члени Української Гельсінкськрї Спілки Карпинець, який зачитав статут товариства „Меморіял", і Теодозій Чабан, який розповів про знищення сталінськими поплічниками двох сот кобзарів і відчитав з цього приводу відозву члена УГС Віктора Рафальського. Коли проголосили, щоб в залі хвилиною мовчання вшанувати пам'ять усіх закатованих в часі сталінського терору, учасники конференції встали, а начальник стрийського КҐБ Колодяжний демонстративно силів на своєму місці.

• 6-го червня у місті Долина міліція забрала з дому Петра Січка. Його відвезли у місто Калуш Івано-Франківської области і там засудили на 10 діб арешту за виступ на несанкціонованому екологічному мітингу у Калуші 14-го червня.

• 7-го червня звільнено з ув'язнення українського політв'язня Сергія Бабича. Він перебував у таборі особливого режиму за адресою ОР 318-96 у селі Городище під Рівним і був засуджений на 15 років за зфабрикованою справою по статті 223 КК УССР. Одержавши розпорядження згори, Житомирський обласний суд прийняв рішення звільнити Сергія Бабича, зформулювавши це так: „За позитивну поведінку і у зв'язку зі станом здоров'я". Але це є звичайною формальністю, бо Бабич за всі 13 років ув'язнення не мав жодної пільги.

• 10-го червня в Одесі відбулася установча конференція товариства „Меморіял". Вів конференцією доцент Віктор Цимбалюк. Одеські партійні реакціонери постаралися вислати на конференцію велику кількість їхніх прибічників. Проте їм не вдалося протягти в управління жодного свого кандидата. Було прийнято резолюцію конференції „Меморіялу", в якій зокрема сказано, що одеський „Меморіял" орієнтується на демократичну меншість з'їзду народних депутатів СССР і підтримує усі виступи Сахарова, Афанасьєва, Власова та інших, засуджує побоїще в Тбілісі 9-го квітня, виступає проти цькування Одеським обкомом партії Народного Руху України. На конференції виступив член УГС Василь Берладяну, який запропонував вимагати від уряду ліквідації КҐБ як організації, що загрожує демократизації. Цю пропозицію схвалила більшість делегатів. Конференція прийняла рішення висловити підтримку китайським студентам і осудити криваві репресії в Китаю. Хвилиною мовчанки було вшановано пам'ять вбитих студентів у Пекіні.

• 11-го червня в місті Долина Івано-Франківської области на цвинтарі зійшли

(Закінчення на стор. 4)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to:
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси $1.00
Чеки і „money orders" виставляти на „Svoboda"

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

СССР на новому історичному закруті

Несподіваний страйк вуглекопів у Сибірі, перекинення того страйку на Донецький басейн із 500,000 учасниками „бунту", — програш у спробі перших від Жовтневої революції сяк-так вільних виборів, — зворот у Польщі й Мадярщині до партійно-політичного плюралітету, все воно в сумі довело Міхаїла Ґорбачова — людину інтеліґентну — до висновку, що події у СССР вихоплюються з-під контролі Компартії. За повідомленням московського кореспондента „Ню Йорк Таймсу" Білла Келлера, журналіста дуже совісного і доброго совєтолога, Міхаїла Ґорбачов виголосив на ближче неназваному форумі, на якомусь партійному синедріоні, нову різку промову з вимогою переведення „чистки" на всіх ступенях партійно-державного апарату („Ню Йорк Таймс", 22-го липня 1989). Та „чистка" із заміною теперішніх людей іншими, молодшими і більш сприйнятливими для народу повинна би охопити колективні верстати праці, міста, повіти, райони, складові республіки, партійний ЦК і Політбюро. Але Ґорбачов водночас перестерігав перед панікою, — мовляв ситуацію можна опанувати і повагу партії підвищити, якщо на всіх відповідальних постах появляються нові обличчя.

Така промова генерального секретаря Компартії СССР і в одній особі президента імперії не могла не викликати голосного відгуку в партійних рядах і глибокого несподіваного ферменту. Ґорбачова підтримав прем'єр Ніколай Рижков, який авторитетно потвердив, що „так" — Компартія тратить довір'я суспільства. Колишній голова Компартії у Москві Борис Єльцин, який зискав собі велику популярність своєю критикою, що перебудова проходить занадто повільною ходою, за що попав у конфлікт з Ґорбачовим, — звернувся понад голову Ґорбачова, просто, як член нового совєтського парляменту, з закликом до страйкарів, щоб не загирювали країни, яка й без того страйку переживає страхітливу господарську кризу. Але лідер правої опозиції проти всяких реформ Ґорбачова, Їгор Лігачова, вину за упадок авторитету партії приписав занадто великій свободі преси, яка, мовляв, роздуває всі недоліки і скидає всю вину на партію.

Тому, коли писані ці рядки, невідомо: чи заповіджена Ґорбачова генеральна чистка дійсно вдарить по всіх противниках Ґорбачової перебудови і чи йому вдасться переламати хронічне неробство, недбальство і просто саботаж партійних бонзів, які не хочуть втратити своїх теплих посад і різних привілеїв, — чи це буде нагода для прикорочення свободи слова і друку та для більш авторитарних метод правління. Українці, очевидно, бажають собі, щоб жертвою нової справедливої чистки впав Володимир Щербицький і щоб перебудова Ґорбачова проявилася у кращій національній політиці з толерантністю супроти свободолюбних національних рухів, а не у здавлюванні їх русотяпством і поліційними методами.

Так чи інакше — промова Ґорбачова потвердила, що комунізм котиться вниз по похилій площі і що ми є свідками, як заламався глупий і жорстокий експеримент марксизму-ленінізму, що коштував людству мільйони-мільйони жертв, між ними знівечив Україну, колишню „житницю Европи". Ми є свідками, як в Україні внаслідок того заламання комунізму відроджується свідомість „хто ми і чиї ми діти". Це щойно початок того процесу, але слава Господеві, що він настав. Президент Буш полякам заявив у Ґданську, що відбудова їхньої економіки не прийде через ніч і вимагає ще самопожертв, зусиль і терпеливости. В Україні все ще у селах і містах існують тільки російські школи із закритими українськими, бо українські батьки воліли посилати дітей до „панських" російських шкіл. Сумне, ганебне, але правдиве явище. Щоб завернути ті настрої українського масиву на 180 ступнів, треба часу і праці, треба зусиль і терпеливости. Може заповіджена Ґорбачовим генеральна чистка вдарить і по русифікаторах — все у світі можливе і тим паче все можливе у так й чудернацькій країні, як большевицький Совєтський Союз.

ОТ

УКРАЇНА — СУВЕРЕННА ДЕРЖАВА

Почалась у нас знову дискусія про те, якою бути Україні — суверенною державою чи федеративною республікою. Тема зовсім не дискусійна. Де ж є нація, яка не хотіла б мати свою власну суверенну державу? Спеціяльно це болюче питання для українців, які мають історичний досвід, які блага приносить перебування у складі федеративної держави. Вже переяславський акт гетьмана Хмельницького є доброю наукою, коли наш гетьман ще в повній силі та з великим козацьким військом чекав, коли „їх государська милість" цар Олексій зволить підписати „Статті, які визначили становище України у складі Російської держави". Вже на самому початку це становище було дуже куце, бо — хоч спеціяльною статтею Війську Запорізькому дозволялося входити в дипломатичні зносини з іноземними державами, але з застереженням, що „...послов о добрих приходили й з чем отпущени будуть, о том писать к царскому величеству подлинно й вскоре", а вже „с турским салтаном и с польським королем без указу царского не ссилатца". Якби то наш великий гетьман, отой за Шевченком „нерозумний син", був менше здібним стратегом, а кращим дипломатом, був би таких статтей і не пропонував.

Сьогоднішнє становище України у складі СССР визначене конституцією і це є головна основа для дискусії. У 1985 році вийшла книжка Володимира Василенка у видавництві Політвидав України під назвою „Легальні аспекти участи Української РСР в міжнародних стосунках". Про цю книжку недавно писав англомовний журнал „Чайніз Їрбук оф Інтернешенел Лов енд Афферс" (Китайський річник міжнародного права і справ") видаваний в Тайпеї, пояснюючи, що книжка Василенка говорить про леґальний статус Української ССР як суверенної республіки та про її міжнародну леґальну особистість, що відбувається на форумі Організації Об'єднаних Націй та й в інших міжнародних організаціях і форумах.

Тайпейський оглядач книжки Василенка пригадує, що Україна була проголошена совєтською республікою 25-го грудня 1917 року, а в 1922 році була об'єднана разом з іншими совєтськими республіками в Союзі Совєтських Соціялістичних Республік. Він і пригадує, що західні вчені сумнівалися в леґальному статуті УССР, доказуючи, що УССР не має ні прав ні обов'язків суверенної держави. Та Василенко доказує, що від першого дня існування Українська ССР була суверенною державою та міжнародною леґальною одиницею. Від 1920 року УССР нав'язала безпосередні відносини з іншими державами, які згодом увійшли до Союзу ССР підписала 60 міжнародних договорів з 15-ма країнами. Між 1921 і 1922 роками УССР нав'язала дипломатичні зв'язки з Австрією, Італією, Латвією, Литвою, Німеччиною, Польщею, Чехо-Словаччиною, Туреччиною та Естонією.

У той час, коли зформувалась Українська ССР, вона була визнана де юре або де факто майже усіма сусідніми державами, балтійськими державами і деякими державами середньої і Західньої Европи.

Василенко документує, що Українська ССР є довговірною федерацією, що її установили суверенні держави на базі вільного вибору і повної рівности. За таких умов не може існувати відношення панування (супремації) та підпорядкування (субординації). Конституція Союзу ССР як і конституція Української ССР не тільки голосять статус української республіки як суверенної держави але й дефінюють головні права суверенности та закріплюють важливі ознаки і ґарантії суверенної державности України. Поперше, Верховна Рада Української ССР має право наділяти громадянством Української ССР. Подруге, громадяни Української ССР на базі загального, рівного і безпосереднього виборчого права створюють систему народних депутатів, в тому найвище законодавче тіло, екзекутивне й адміністративне тіло, та судове (юрисдикцію). Потрете, закони, які видає Верховна Рада Української ССР не можуть бути скасовані ніяким іншим тілом. Почетверте, Українська ССР має свій власний державний плян економічного і соціяльного розвою і свій власний бюджет. Поп'яте, територія Української ССР не може бути змінена без згоди української республіки. Пошосте, Українська ССР має свої державні емблеми, прапор, гимн та й столицю, що й є зовнішніми символами національної державности. Посьоме, ніякий всесоюзний закон не може бути схвалений без участи і репрезентації окремих республік, в тому числі й України, та й конституція Союзу ССР на може бути змінена без участи тих репрезентацій. Повосьме, Українська ССР, хоч у федерації, зберігає своє суверенне державне право вийти з Союзу ССР і на це не треба дозволу, чи згоди ніякого всесоюзного тіла ні інших республік. Подев'яте, положення конституції Української ССР не вимагає затвердження якогось тіла Союзу ССР. Вкінці, суверенітет Української ССР ґарантує стаття 81 конституції Союзу Совєтських Соціялістичних Республік. Ці державні права Української ССР дозволили українській республіці стати членом-засновником Організації Об'єднаних Націй і на цій основі УССР має членство в інших міждержавних організаціях, як і бере участь у різних міжнародних конференціях.

То ж починати тепер дискусію про федерацію не пора. Громадяни України повинні тільки відстояти всі ті права, що їх їм запевнює конституція їхньої республіки, яка як незалежна держава приступила на добровільній базі на рівних правах до Союзу з запевненням повної державної суверенности з правом кожночасно вийти зі Союзу.

Н. Н.

Літопис про дії УПА на Поділлі

Влітку цього року вийшла друком нова важлива книга про УПА, „Третя подільська воєнна округа 'Лисоня' ", що є 12-им томом книжкової серії „Літопис УПА". В книзі зібрані матеріяли й документи про дії УПА на території „Лисоні". Воєнна округа „Лисоня" охоплювала приблизно територію сучасної Тернопільської области. Проте до неї не входили райони колишнього Крем'янецького повіту (Волинь), зате до неї належали деякі райони Кам'янець-Подільської (тепер Хмельницької) области, а за німецької окупації — також колишній Рогатинський повіт. Книгу підготовив й зредаґував Євген Штендера. Вона має 352 сторінки, англомовні резюме, багато оригінальних ілюстрацій, список скорочень і вичерпний показник. Ціна тому — 15 дол.

Головним матеріялом тому є виготовлений командою Третьої ВО „Лисоні" документ під заголовком „Короткі описи боїв 'Лисоні" (від 16-го грудня 1943 до 2-го серпня 1945). У цьому документі коротко описані майже всі бої відділів УПА на території округи на протязі часу понад півтора року. Важливість цих описів у тому, що вони зроблені працівниками штабу воєнної округи, які розпоряджали звітами і персонально знали ці відділи УПА. Тобто описи оперті на найбільш вірогідних джерелах. Власне тому — вони неоцініме джерело інформації про УПА і її дії на цьому терені. В них майже завжди названі відділи УПА, їхні командири, місця, де відбувалися бої, часто поданий кількісний стан відділу, його організація, озброєння тощо. Такої багатої документації немає жодна інша воєнна округа УПА. Документ цей був відкритий проф. П. Потічним у Національному Архіві ЗСА. У 1946 році представники УПА передали цей документ до амбасади ЗСА у Варшаві, звідки він був пересланий до Вашінґтону, де зберігався як „тайний" аж до деклясифікації у 1982 році.

Історію діяльности відділів УПА „Лисоні" доповнюють ще й інші підпільні документи й матеріяли, що надруковані в цьому томі. Між ними неповна версія коротких описів боїв, списки впавших на полі слави, спомин про сотника Дмитра Карпенка („Яструба") й інші. Найцікавішим між ними є „збірник революційних пісень", що вийшов у підпіллі в 1947 році для відзначення п'ятьріччя боротьби УПА. Назва співаника — „Повстанський стяг" автор або укладач — „Саник". Він містить 20 пісень з нотами, біографічно-історичні примітки й „Післяслово" про ці пісні й про п'ятирічну боротьбу УПА. Всі пісні оригінальні, досі невідомі в українській діяспорі. Найцікавіші між ними — це про полковника Дмитра Клячківського (Клима Савура), про курінь Дмитра Карпенка („Яструба"), про працівницю УЧХ Галину Гусак („Ракету"), Дмитра Мирона, „Кармелюка", про Гурбинський бій УПА з большевиками і бій чоти УПА з полком німецької поліції в Загорівському манастирі на Волині. Виготовлені в підпіллі ноти поміщені перед кожною піснею. Усі ці підпільні матеріяли, за вийнятком споминів про сотника Д. Карпенка, друковані на еміґрації вперше. Їх оригінали зберігаються в Архіві ЗП УГВР.

До підпільних документів належить ще „Характеристика Залозецького району), пера „Жура" в 1946 році. Автор, сам працівник районової адміністрації, дуже прозоро описав працю совєтських установ району, що крім НКВД, війська й міліції нараховували понад 300 працівників. Автор показує, як цей велетенський державний апарат витискав останні соки в українського селянина й робітника.

Окремий розділ книжки становлять написані на еміґрації спомини учасників боротьби УПА і збройного підпілля на території Третьої подільської ВО „Лисоні". Старшина булави Михайло Небола („Голка") описав свої переживання у час перебування в УПА в роках 1943-1945. Він був стрільцем, курсантом підстаршинської школи, адьютантом курінного „Романа" і заступником сотенного „Чорного", а якийсь час також сотенним. Про це і про свій марш на Захід він обширно оповідає у споминах „Лісами та ярами західнього Поділля". Чотар „Чорноморець" написав спогади про одну з перших сотень УПА в Галичині „Трембіту". Вона вишколювалася й найдовше діяла в Карпатах, але більшість її вояків походили з Поділля. „Збручанський" кинув у своїх споминах жмут світла на події за фронтом напровесні 1944 року. Там він вступив до волинської сотні УПА під командою „Тополі". Андрій Галайбіда, колишній станичний села Сільце Божиківське Підгаєцького повіту, описав працю станиці — найнижчої клітини підпільної адміністрації — за часів німецької окупації. Знову Петро Кузьма („Камінь") описав працю низового підпільного адміністративного апарату в Велико-Глибочоцькому районі, також за німецької окупації.

Книга має ще розділ „Додаткові списки поляглих вояків". В цьому розділі поміщені зібрані на еміґрації життєписи і списки поляглих в боротьбі з окупантами вояків УПА, вояків збройного підпілля, діячів ОУН і також замордованих окупантами селян і робітників. Найбільше прізвищ зібрано за селами, бо односельчани, звичайно, знають про своє село. Редакції вдалося зібрати понад 500 пріз-

(Закінчення на стор. 3)

Василь Ленцик

СЛУГА БОЖИЙ МИТРОПОЛИТ АНДРЕЙ І ЖИДИ

На тему відношення Великого Митрополита Андрея до жидів вже немало написано. Відомо, бо що від самого вступлення на єпископський престіл у Станиславові в 1899 році Владика Андрей часто об'їздив свої парохії, давав місії і робив офіційні візитації. При нагоді таких візитацій, особливо в малих містечках чи і більших, де проживало велике число жидівського населення, яке вітало разом з українською громадою Владику Андрея. Представники жидівської віроісповідної громади підносили Митрополитові до цілування тору-книгу закону Мойсея. Митрополит на привіт від представника жидівської громади, звичайно це був рабин відповідав в їхній священній гебрейській мові. Це викликувало серед побожних жидів великий ентузіязм. Знову серед українців католиків це мало той добрий вплив, що вони не вважали жидівського віровизнання аж так далекого від християнства.

Отець митрат Василь Лаба один із найталановіших священиків галицької провінції і один з найближчих співробітників Слуги Божого Митрополита Андрея, описує таку симпатичну сцену із зустрічів Митрополита з жидами. Це було на Перемишлянщині, в 1909 році. Митрополит їхав до Унева на відпуст, що відбувався в празник Успення Пречистої Діви Марії. Увечорі перед празником Пречистої Діви Марії з'явився перед манастирем в Уневі хор синагоги в Перемишлянах і під вікнами Митрополита Андрея в Студитській обителі, співав серенаду гебрейських жидівських пісень, якої слухали всі із захопленням. Особливо мелодійно звучав чудовий тенор-соліст. Митрополит дякував хористам, обдаровуючи їх пляшками вина. Митрополит часто матеріяльно допомагав жидівській громаді Львова. Коли жиди будували свій шпиталь ім. Лязаруса при вулиці Раппапорта, Митрополит склав поважну суму на будову того шпиталя, хоча своїм коштом утримував Український Шпиталь — Народну Лічницю. У тому шпиталі Лязаруса згодом лікувалися також українці та інші християни і навіть в час війни вояки Української Галицької Армії.

Особливе співчуття виявив Слуга Божий Митрополит у час жорстокої німецької окупації. В листі до німецької державної канцелярії та до самого шефа ґестапо Гімлера, Митрополит протестував проти вживання до протижидівської акції українську поліцію. Хто знає, який терор панував у системі гітлерівського райху, той свідомий того якої великої відваги треба було не то голосно, але і потиху протестувати проти гітлерівських злочинів. Про ці злочини Митрополит інформував також Апостольську Столицю в листі до Папи Пія XII з датою 29-го—31-го серпня 1942 року.

Оце уривок з листа Митрополита, що відноситься до ліквідації жидів: „Вже майже від року нема дня, щоб не поповнювалися найстрашніші злочини, убивства, крадежі й грабування, конфіскації й здирства. Жиди є першими жертвами. Число жидів убитих в нашій малій країні напевно перевищає 200,000. В міру того яка армія поступала на схід, побільшується число жертв. В Києві в кількох днях убили аж до 130,000 чоловіків, жінок і дітей".

У самій митрополичій палаті Митрополит переховував кілька осіб жидівського походження, а між ними надрабина Львова д-ра Лєвіна. З доручення Митрополита жидів переховувалося у монастирях Студитів, на сільських приходствах і світських людей. Жиди знали про відношення Митрополита до них і тому мали до цього Божого Угодника велике довір'я.

У всьому, що Митрополит діяв, було позначене передусім любов'ю до кожної людини, як створіння Всемогучого Творця. Так Митрополит трактував і жидів, тим більше, що сам Христос Спаситель був з походження жидом і перші Апостоли були жидівського походження, так, як і перші християнські громади постали із жидів. Оці перші юдео — християнські громади приймали Ісуса Христа, як предсказано у Старому Завіті Месією Спасителем і приймаючи Його науку, перші християни походженням жиди, зберігали приписи Мойсеєвого закону. Ці приписи, окім етичних, зчасом затратили обов'язуючу силу в Христовій Церкві. Одначе Христова Церква не тратила ніколи надії на приєднання жидів до науки Христа Спасителя.

Великий Митрополит як його дуже влучно назвав о. д-р Лаба — Великим у всьому, маючи великий досвід в своїй довголітній праці екуменічний чи, як ми часто

(Закінчення на стор. 3)

Микола Бараболяк

ЩЕ ПРО УНІВЕРСИТЕТ ІМ. І. ФРАНКА У ЛЬВОВІ

II.

Дещо про внутрішні умови праці у львівському університеті у відділі цивілістики: завідуючим катедрою цивільного права і процесу був проф. Вергановський. В „кафедрі" працювали: Фединський, Топольницький, я і (Петро) Дженюк. Городинський пише, що Топольницький читав лекції з трудового права. Якщо не помиляюсь, то їх читав Дженюк, крім колгоспного права. Але „кафедра" не обмежувалась до нас. Приходили і „відсиджували" години давні польські професори — Льоншан де Берiє, Пшибиловський, Алєрганд, Стефко, Новотни (останні якийсь час). Перші три — вчені европейської репутації. Працювали теж при „кафедрі" габілітований доцент д-р Валіґурський, як „ляборант", тобто завідуючий матеріялами кабінету цивільної процедури, і другий поляк, д-р Радзішовський, по лінії цивільного права. Колись д-р Валіґурський не прийняв був мене на просемінар. Тепер я був наче його зверхником, бо проф. Вергановський мав досить занять у деканаті, а здававсь на мене в поточних адміністративних справах. Сатисфакція? Ледве. Атмосфера була надто гнітюча. До моїх обов'язків при „кафедрі" належав сектор заочників по лінії цивільного процесу і судоустрою. Вони приїздили і приходили на „консультації" й екзамени вечорами, а проф. Вергановськиому було важко приходити стрічатись із ними в тій порі. Були це судді народних судів і прокурори. Пожалься Боже, який був їх інтелектуальний рівень. Втоpопали тільки механіку судівництва, а нічого з філософії права. Але я „пускав". Хочу при цій нагоді виправити теж наукові ступені Фединського, Топольницького і поляка Плавського. Ніхто з них не мав тоді докторату. Фединський осягнув докторський ступень допера за німців в інсбруцькому університеті, де промувався на підставі праці з австрійського спадщинного права в Тиролі.

Як пише Городиський, наших студентів було дуже мало, залили університет жиди і поляки. Мені було дуже приємно, коли наші студенти відвідували мене в годинах т. зв. консультації. На жаль, не пригадую нині багато прізвищ. Все заходив до мене Олег Микицей, який жив у моїй околиці на Личакові. Мабуть не помиляюсь, коли згадую як студента нинішнього ректора УВУ Цюцюру, який у мене здавав іспит. Але найглибше вкарбувались мені у пам'яті дві студентки в шкільному році 1940/41, які часто до мене заходили на „консультації". Одна з них звалась Надя Кучкуда, а друга Зеня Матійців. Одне пам'ятаю, що до цієї другої я мав тоді „мяке" місце у серці, чого вона певно свідома не була. Вона була певно в підпіллі, бо вийшла за німців півжива з в'язниці на Лонцького. Я відвідав її у якомусь місці для реконвалесцентів, здається на вул. Курковій, де вона „вилизувалась". Пам'ятаю теж, що один із тоді мені знайомих студентів приходив до мене по приході німців зі запитом чи прийняв би я пост у державному правлінні під керівництвом Богдана Дзеровича який мав бути призначений на пост секретаря юстиції. Не знаю, чи той студент хотів мені тільки „віддячитись" за моє ставлення до нього і заімпонувати, чи насправді хтось брав мене тоді в рахубу... Студенти мабуть вичували в мені „свого". Як нині дивлюсь на минуле, моя позиція не була надто безпечна, страх усе був, але людина привикає і до того. Мене викликали кілька разів до кабінету парторга Кондратюка, який, пам'ятаю, резидував в малій кімнатці високо під дахом, але я був так зайнятий підготовою до викладів, що якось не здавав собі справи, чому він розмовляє зо мною. Стало мені ясно аж на день чи два перед відступом совєтів зі Львова. Приходили додому два енкаведисти і питали за мною. Я припадково не був дома. Це мене врятувало. Не лежав я мертвий на Лонцького, а був той, що ходив пізнавати друзів. Припадок?

Городиський до деякої міри дивується, що тодішня адміністрація університету втримувала „на учоті" при катедрах визначних польський професорів і готувала їх до викладів. Насправді вони сповняли дуже корисну функцію — причинялись до втримання наукового рівня студій. Мушу сказати, що я особисто скористав багато з їх присутности. Вони приходили на виклади нас „молодих" і складали на засіданнях „кафедри" звіти про рівень наших викладів. Нам „молодим" подавали звання „доцентів", але це було умовне. Ми мали до двох років скласти праці на „кандидатів наук", щоб виправляти ці „доцентські" аванси. Я працював над темою про теоретичні підстави інституції, яка в ЗСА знана під ім'ям „Cause of action". Мабуть, чи не що два місяці мав я звітувати про прогрес моєї праці, читаючи окремі її розділи. Особливо багато допоміг мені в писанні цієї праці проф. Алєрганд, як теж Пшибиловський. Праця найшла схвалення „кафедри" десь у квітні 1941, і „поїхала" до Москви на затвердження комітету для вищих шкіл. Київські „міністри" не мали права признати навіть нижчого наукового титула.

Городиський висловлюється дуже позитивно про насланих на факультет права двох професорів — Паше-Озерського і Дябла. Дябла називає Городиський „Дебло". Я його знав як Дябло. Паше-Озерський, як відомо, залишився у Львові при відступі совєтів. За німецьких часів він причинивсь видатно до встановлювання правничої термінології. Існувала при Видавництві УЦК Термінологічна Комісія, в якій я теж брав видатну участь. Під редакцією Озерського вийшли переклади польських кодексів карного права і процедури, які вживались за німців у судах. Я брав участь у підготові кодексу цивільної процедури. Переклад був майже готовий. Головою Комісії перекладів був д-р Богдан Дзерович. Переклад міг зберегтись у архівах УЦК, та ледве збирався я написати до д-ра Дзеровича і спитати про долю цих перекладів, але не вспів перед його смертю. Це був вклад у нашу юридичну термінологію. Так із усім. Багато пропадає тому, що у нас чимало всякої писанини, а мемуаристики маленько.

Городиський не згадує нічого про профспілку при університеті. Головою спілки був Левченко. Його підпис на моєму членському квитку, який у мене заховався і якого копію тут подаю. Ще і з цієї причини, що Городиський згадав навіть відомого польського шовініста Станіслава Плавського при катедрі карного права, а поминув мене. Ця відбитка теж на доказ, що вже в 1940 році в документах був російський текст на першому місці в нібито українській державі.

Продовження буде

Матура в „Рідній Школі" в Рочестері

В суботу, 13-го травня, кінцевими успіхами іспитами закінчили Школу Українознавства ім. Тараса Шевченка в Рочестері, Н. Й., три студентки: Олена Венгльовська, Лариса Лялька і Таня Міллер.

Головою іспитової комісії був дорадник від Шкільної Ради мгр Павло Маляр, а членами: дир. Петро Лещишин — учитель історії, Валентина Макогон — учителька української літератури, Марія Павлюк — учителька української мови, та опікунка кляси Ізабелла Омецінська — учителька географії і української культури.

Лариса Лялька

Таня Міллер

Після довгих хвилювань молодих студенток мгр Маляр повідомив їх про успішне закінчення іспитів і побажав їм дальших успіхів в житті.

З нагоди матури 20-го травня ц. р. відбувся в приміщенні православної церкви св. Покрови бенкет із забавою. Вхід абітурієнток на залю у супроводі опікунки кляси відбувся під оплески присутніх та звуки фортепіянового маршу, відіграного Анною Сорохтей.

Дир. Петро Лещишин відкрив вечір привітанням гостей і передав дальше ведення програми д-рові Богданові Венгльовському. Опікунка кляси представила абсольвенток і їхніх батьків. Молитву перед вечерею провів о. протопресвітер Филип Бумбар з церкви св. Йосафата. Після вечері дир. П. Лещишин, звертаючись до абітурієнток, сказав, що будучність молодих людей в Америці є повна несподіванок, як веселих, так і сумних. Українська молодь у вищих школах повинна бути дуже обережна, щоб не попасти під негативні впливи, які часто трапляються серед студіюючої молоді. Щоб уникнути таких впливів, найкраще триматися нашій молоді українських товариств та української церкви. Далі П. Лещишин просив наших градуантів, щоб вони, коли зайде потреба, обороняли українську справу та спростовували фальшиві інформації про Україну. Особливу увагу звернув він на конечність вживання нами рідної мови і читання українських книжок та преси. Слово від батьків виголосила Параня Сміт. Мгр Ярослав Білоус, новообраний голова місцевого відділу УККА, крім побажань, обіцяв у майбутньому підтримувати „Рідну Школу". Катя Коваль, студентка 10-ої кляси, виголосила прощальне слово від студентів і обдарувала градуантів квітами. Лариса Лялька в імені абітурієнток зложила подяку священикам, учителям і батькам за їх працю і вказівки.

Мирон Баб'юк, голова Української федеральної кредитової спілки, висловив побажання і передав градуанткам чеки по 25 дол. Від батьківського кружка гівірила Ірина Лужецька.

В мистецькій програмі брав участь квартет молодих Павуків (Мирослав, Андрій і Богдан — сини Юрія Павука і Богдан — син Володимира Павука). Вони відіграли і відспівали пісні „Писаний камінь", „Червона рута", „Два кольори" та опісля відіграли пісні „Черемшина", „Мені ворожки ворожили" і „Чорні очка".

Дир. П. Лещишин і опікунка кляси під оплески присутніх роздали абітурієнткам свідоцтва, дипломи, табля і подарунки. Від Українського Народного Союзу кожна з них одержала чек на суму 25 дол. та однорічну передплату англомовного „Українського тижневика".

Олена Венгльовська

Від Братського Союзу абітурієнти одержали однорічну передплату та найновіший примірник дуже гарно оформленого журналу „Форум". Останній майже повністю присвячений 175-літтю з дня народження Т. Шевченка. Молодим абітурієнткам відспівано „Многая літа". Дир. П. Лещишин висловив щиру подяку церковній раді церкви св. Покрови під проводом Федора Федоренка за безкоштовне вживання залі, І. Лужецькій за підготовлення цілого вечора, Анні Сорохтей за гру на фортепіяні, Дарії Кіндрат-Прат за поміч при касі, Б. Венгльовському за вміле ведення програми, Андрієві Харамбурі за технічну співпрацю під час вечора, а також за поміч в часі шкільного року та всім добровольцям за те, що своєю працею причинилися до успішного проведення вечора. Програму закінчено молитвою, яку провів о. Филип Бумбар. Вечір продовжувався забавою під звуки оркестри Володимира Павука „Золоті мрії".

Ізабелла Омецінська

Мово рідна, слово рідне!

Клич СКВУ: „Рік 1989 — рік української мови!" є важливим закликом, зверненим до всієї української громади поза межами нашої України. Він ще важливий для наших земляків у сучасній Україні. Може най ширше і найщедріше здійснюватиме той наш клич саме українське жіноцтво в усьому світі. Адже матері і сестри вміють висловити найтепліші, найніжніші почування й думки людини. Поневолювач українського народу всіми засобами зухвало й вперто відтісняє зі суспільного й державного життя українську мову та переслідує жахливими і жорстокими методами тих сміливих українців, які зважуються вживати рідну мову. Отже тому нам усім, а зокрема жіноцтву, доконче потрібно на кожному кроці ставати на захист української мови.

Зокрема треба ставати за привернення української мові державного статусу, подібно, як той статус вже досягнули чи відвоювали грузини, вірмени, балтійські народи. Рідна мова — це один з найбільших скарбів кожного народу. Нею розкриваються всі тонкощі душі людини, усе багатство культури рідного народу. Так що гасло „Рік 1989 — рік української мови!" можна доповнити ще й такими кличами: „За рідну мову!", „За національну честь!", „За свободу для нашого поневоленого народу!".

З листів від рідних, з преси знаємо про широку русифікацію, про насаджування російської мови, як ніби мови спілкування народів СССР, окремо знаємо про засмічування чужим хабаззям колись „чисту та правдиву, як Господа слово" нашу рідну українську мову.

Як подає „Молода Україна" (ч. 123), у Львові ви не побачите в готелях жодного оголошення, вивіски чи розпорядку, проспекту, адресної картки, газети або журналу українською мовою... Це один приклад, а таких багато.

Москва докладає зусиль, щоб принизити українську честь, обкрадати нашу культуру, щоб вбити віру в людей, які після довших переслідувань продовжують ставити спротив диктаторському режимові. Мистці, такі як Панас Заливаха, Стефанія Шабатура, Ірина Сеник, Оксана Попович та інші карались в тюрмах, а чимало загинуло, та не піддалися нелюдському тисткові ворога.

Ми на чужині здаємо собі справу з того, що не вся молода ґенерація буде активною в суспільно-політичній праці, хоч вже багато української молоді включилося в процес боротьби нескореної України.

Українське жіноцтво завжди плекало любов до української мови, культури, мистецтва та національних традицій. Українська жінка завжди дбала про виховання молоді в патріотичному дусі.

В Україні підноситься і росте рух за відновлення українських шкіл, товариства плекання рідної мови і тим самим національної свідомости.

То ж і ми повторимо за геніяльним Шевченком:

Не цурайтесь того слова,
Що мати співала,
Як малого повивала,
З малим розмовляла.

Світова Федерація Українських Жіночих Організацій, що об'єднує 22 жіночі організації на чотирьох континентах, відзначає саме тепер своє 40-річчя. Під час тих святкувань ми повинні скрізь і всюди наголошувати вагу плекання української мови, українського мистецтва, заохочувати молоде покоління до різних конкурсів слова, до мистецького читання творів нашого великого сина народу Тараса Шевченка, що його 175-ліття від дня народження саме в цьому році обходимо, поетеси Лесі Українки, якої 75-річчя від дня смерти обходимо. Так ми маємо священний обов'язок показати велику правду про те, що український нарід і далі продовжує боротьбу проти московських наїзників. І ця боротьба є незаперечним доказом, що українська нація сильна і непоборна.

Галина Бонк-Галамай,
пресова референтка
СФУЖО

Підтримаймо наш музей!

Мистецтво — одне з найвищих досягнень людини. Кожний нарід цінить і шанує свої мистецькі твори. Їх виставляють в музеях, їх ставлять під державну охорону. Чудова українська природа викликала в нашому народі любов до краси і замилування до мистецтва. Наш народ має чудові мистецькі речі і наше мистецтво стоїть на високому рівні. Є у нас і мистецькі шедеври. На жаль, доля нашого мистецтва сумна. Воно зазнало на протязі віків великих втрат. Багато архітектурних пам'ятників незрівняної краси зруйновано, дорогоцінні твори вивезено поза межі України, мистцям не дозволено творити. Заникає також наше прекрасне народне мистецтво. В теперішніх умовах наш народ не може показати світові свої великі скарби.

Нашим завданням, тут на поселеннях, є збереження мистецьких пам'яток. Ми мусимо також дбати про дальший розвиток нашого мистецтва і ознайомлювати вільний світ з його цінностями.

В 1976 році цей обов'язок взяв на себе Союз Українок Америки і заснував в Ню Йорку Український Музей. Уже 13 років провадить цей музей успішну діяльність. В ньому зберігаються етнографічна збірка, збірка ікон, українська нумізматична колекція і є образотворчий відділ. При музеї також існує відділ з фотографічним архівом. Влаштовуються окремі виставки, виходять друком двомовні каталоги. Тут відбуваються курси вишивання, писанкарства, деревоізьби і т. п. За час своєї діяльности музей досягнув високого професійного рівня і значно збагатив число своїх експонатів. Своїми архівами стає до послуг видавництвам і телевізійним станціям.

Сьогодні Український Музей стоїть перед новою проблемою. Для скарбів української культури зібраних у Музеї і для швидко зростаючої колекції потрібно більшого приміщення. Уже придбана площа на 6-ій вулиці для будови нового музею і один з найкращих архітектів Америки, Цезар Пеллі, спроєктував будинок.

Хоч музей вже має своїх меценатів, хоч завдяки великим досягненням для розвитку мистецтва музей отримує дотації від американських установ, все ж фінансовий тягар лягає на наше громадянство і кожний з нас повинен прийти на допомогу нашому музеєві.

Маючи це на увазі, відділи СУА Округи Огайо при співпраці парафіян церкви Покрова св. Богородиці в Пармі вирішили влаштувати полуденок — бенефіс з програмою. Ввесь прихід з цього полуденку призначений на будову нового музею.

Полуденок відбудеться в неділю, 10-го вересня ц. р., в залі Покрови, Бродвію рд. В програмі будуть гостинні виступи мистецтвознавця і асистента директора музею Стефанії Гнатенко та піяністки Оксани Ласовської.

Відділи СУА і парафія св. Покрови запрошують все українське громадянство стейту Огайо численно прибути і взяти участь у цьому бенефісі.

Пам'ятаймо, що тільки ми можемо допомогти нашому музееві і тільки ми можемо підтримати наше мистецтво.

Едіта Морозинська

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ!

М. Горбачов...

(Закінчення зі стор. 1)

шість на з'їзді народних депутатів, партія явно втрачає владу в парляменті. „Як що партія не знайде виходу з цього становища, то вона може втратити свій вплив в уряді. Рижков вважає результати парляментських виборів не перемогою, а навпаки, руїнівною поразкою КПСС. Бо хоч і вибрано 85 відсотків комуністів, однак багато з них, на думку Рижкова — „сумнівні комуністи", бо вони не захищають свою партію. Він також різко засудив прорахунки теперішніх ідеологів, з вини яких розпочалась „деідеологізація суспільства".

Не зважаючи на різнобій, виступи Горбачова і Рижкова фактично звелились до необхідности прискорити процес перебудови, хоч багато чиновників закликали, навпаки, сповільнити ці темпи.

На думку Горбачова, партія потребує оновлення на всіх рівнях — в містах, областях і республіках. „Якщо перебудова — це революція (а ми вважаємо, що так воно і є), і якщо вона означає глибокі зміни у ставленні до власности, до прав особистости, зміни основ політичної системи та зміни в духовному пляні; якщо вона робить народ реальною рушійною силою, то не може цей процес проходити спокійно і гладко".

Слуга Божий...

(Закінчення зі стор. 2)

звемо — уніоністичний, застосував свої методи для праці над створенням юдео-християнської громади у Львові.

Сама ідея такої громади вийшла від львівських інтелігентів і купців жидів, які після обговорення справи з Митрополитом, коротко перед Другою світовою війною, рішили заснувати жидівсько-католицьку віроісповідну громаду у Львові. Тур Митрополит при організації такої громади нав'язав до перших початків Христової Церкви, коли перші громади складались із жидів. Були вироблені статути такої громади, які мала затвердити цивільна влада, яка могла ставити труднощі із чисто політичних причин, а також статути мали предкласти Апостольській Столиці до одобрення.

Статут був подуманий так, що жиди, приймаючи Христову віру, затримували свою народність, нічим незаторкнену й незагрожену і затримували всі свої звичаї несуперечні Христовій науці. Жидівсько-католицька віроісповідна громада у Львові мала бути під юрисдикацією Митрополита Андрея, як церковна одиниця іншого східного обряду. Тому, що не було літургічних книг в жидівській мові, що жидам найкраще підходив б, переходово мав бути для цієї громади сирійський обряд признаний Апостольською Столицею і практикований Сирійською з'єдиненою Церквою. Треба було отже користати із іншої семітської мови, близької жидівській мові ще ближчій арамайській дієлектові, яким говорив Спаситель і Апостоли. В тій мові були вже готові літургічні тексти, одобрені Апостольським Престолом.

Для відправ була призначена каплиця у святоюрських забудованнях, а душпастирем був призначений о. Іван Котів, який з дитинства знав добре ідіш (жидівський жаргон) а пильно вивчував жидівську мову та сирійську. Проповіді і сповіді мали відбуватись в жидівському жаргоні-ідіші. Мітія, які плянував Митрополит Андрей між жидами, щоб створити жидівську християнсько-католицьку громаду, на жаль не зреалізувалась через воєнні події, а ті жиди, які хотіли стати християнами католиками свого рідного східного обряду, стали жертвою гітлерівського терору і згинули мученичою смертю так, як заповів Христос опікуноні юдео — християнських громад в апостольському віці, апостолові Петрові: „і інші тебе опояшуть і поведуть тебе, куди ти не хочеш (Ів. 12,18).

Плян Митрополита приєднати жидів до християнської віри мав усі вигляди, щоб цю ідею спопуляризувати у Східній Европі (Західна Україна, Румунія, Мадярщина), де число жидівського населення було велике, а при тому існувала католицька ієрархія східного обряду. Після Другої світової війни не стало на тих територіях жидівського населення і католицької ієрархії, яких перших знищили нацисти, а других большевики — комуністичний режим.

Отець митрат Лаба, який був втаємничений в цю акцію Митрополита так пише про пляни Митрополита: „Шляхетний Митрополит Андрей ніколи не думав про якусь голосну й офензивну пропаґанду в справі навертання жидів. Симпатична для багатьох концепція симпатичного їм Митрополита Андрея мала пропагувати себе сама".

Так, як уся діяльність Слуги Божого Митрополита Андрея була надхнена наукою Христа, так і праця над створенням католицької жидівської громади була в дусі Христової науки. В дусі християнської любови Митрополит ціле своє життя був приязний до жидівського народу, до народу з якого вийшов Спаситель людства Ісус Христос. Особливо ж ця приязнь до жидівського народу проявилась у час гонення жидів гітлерівським режимом. Багато жидів висловило свою вдячність для Великого Митрополита, однак досі їхній Добродій не дочекався дерева праведника, хоч за допомогу в час гонення Митрополит наражував своє життя та тих, які з його доручення допомагали і рятували жидів.

Літопис...

(Закінчення зі стор. 2)

вищ поляглих. Це охоплює лише незначну частину сіл подільської воєнної округи УПА. Редакція закликає й надалі присилати інформації про боротьбу і про вбивих, які будуть надруковані чи використані в дальших томах „Літопису УПА". Та кі інформації повинні збирати також земляцькі комітети й публікувати у своїх виданнях.

Назагал цей том „Літопису УПА" дуже багатий новими різноманітними матеріялами. Він вичерпний, досі великий, порожнечу, в історії УПА. Том вийшов коштами нового фундатора „Літопису УПА" Степана Гаврилюка з Йонкерсу, Н. Й., що пожертвував 25,000 дол.

Замовлення на книжку просимо слати на адресу: Litopys UPA, P. O. Box 97, Station „C", Toronto, Ont. M6J 3M7, Canada.

Уряд УССР...

(Закінчення зі стор. 1)

ша розповів членам комісії („Свобода" ч.88), як його кузен Федір Рабоштан на початку 70-их років умушений був під наглядом чекістів, переодягнених у міліцейську форму, таємно вночі спалити в котельні кілька мішків, наповнених документами, добутими з могил біля Биківні. Можливо, в наслідок тяжкого стресу Ф. Рабоштан покінчив самогубством, а, може, його повісили ті, що змусили палити пересичені трупним духом документи. Проте Ф.Рабоштан, повертаючись з нічного чергування в котельні, зайшов до свого родича Олексія Колоша і все йому розповів. Отже таємниця не вмерла разом з ним. Урядова комісія повинна була провести розслідування цього факту і покарати тих, які спалюванням документів замітали сліди попередніх злочинів і, таким чином, скоїли новий страшний злочин. Урядова комісія обминула цей факт, а своє повідомлення закінчила бадьорим висновком, що, мовляв, істину встановлено та ще й оголошено „конкурс на кращий ескізний проєкт" пам'ятника жертвам репресій.

ВПЕРШЕ В ІСТОРІЇ МАЛЯЙЗІЇ ТАМ страчений англійський громадянин. 39-річний Деррік Ґреґорі був повішений вранці 21-го липня у в'язниці, що знаходиться 20 кілометрів від столиці. Суд визнав Ґреґорі винним у контрабанді наркотиків. У четвер, за день до страти, Ґреґорі зустрівся з батьками і братом, які приїхали з Англії. Д. Ґреґорі, просив щоб його поховали на батьківщині — у графстві Мідлсекс.

ПОДЯКА

Дня 12-го листопада 1988 р. з волі Всевишнього відійшов у Вічність
наш Найдорожчий
МУЖ, БАТЬКО, ДІДО І БРАТ

бл. п.

ВАСИЛЬ ГНАТІВ

Цією дорогою складаємо нашу щиру подяку Родині, Приятелям та всім тим що виявили пошану до Покійного та віддали Йому останню прислугу своєю участю в похоронних відправах.

Наша щиро-сердечна подяка Впр. о. Богданові Лукій, парохові церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н.Дж., за відправлення Панахиди, Святої Літургії та відпроваджения тлінних останків Покійного на цвинтар Св. Андрія Первозванного в Бавнд Бруку.

Висловлюємо нашу щиру подяку Впр. о. Осипові Панасюкові, парохові церкви Св. Івана Хрестителя в Виппані, Н.Дж., за відправлення Панахиди в похоронному заведенні.

Наша щира подяка промовцям під час Панахиди: п. Остапові Савчинському за спомини з минулого, проф. Михайлові Цапці за прощальні слова від громади в Нюарку, п. Михайлові Дзімановi від УКК та п. Василеві Пасічнякові за прощальні слова від Патріярхального Товариства на тризні.

Сердечна подяка панам Юрієві Іванкові та Михайлові Дуб за дописи про Покійного у „Свободі".

Наша подяка родині, що так чисельно прибула на похоронні відправи.

Наше щире спасибі ВСІМ за слова співчуття, за квіти, за пожертви на Св. Літургії та різні добродійні цілі. Дякуємо тим, що співали під час похоронних відправ, як також похоронному заведенню Литвин і Литвин за взірцеве переведення похорону.

Сердечна подяка Марійці Гельбіг що занялась збіркою на добродійні цілі.

Нехай ласкавий Господь відплатить Вам усім сторицею, а вдячність за все добро залишиться назавжди у наших серцях.

Дружина БОГУСЛАВА
Син — ВАСИЛЬ з родиною
Донька — ОЛЕНА з мужем

Замість квітів на СЛУЖБИ БОЖІ зложили:

Софія Андрушків, Роман і Оля Бойко, Франк і Анна Канселярі, Роберт і Ева Байкер, Іван і Ірена Баран, Нестор і Ірена Басняк, Родина Бриттан, Богдан і Міра Буравчинські, Володимир і Наталя Чайковські, Стелла Хомяк, Федір Чіх, Анна Дубас, Анастазія Фесчур, Василь Гнатів з синами, Тимко Гнатов з родиною Петро Грицак з родиною, Григорій і Марія Гивель, Йосеф і Елізабет Ялюс, Ліда Калашнюк, Андрій і Геня Кейбіда, Іван і Ірена Костюк, Володимир і Анна Коваль, Роман і Броніслава Ковалів, д-р Роман і Наталія Кравчук, Осип і Прaскевія Кравець, Марія Кутенські з мамою, Микола і Каті Кузьма, д-р Любомир і Оксана Кузьмак, Микола і Марія Кузишин, Юрій Кисілевський, Родина Лазірко, Александер і Аліна Лісевич, Роман Лісевич, Родина Маґун, Анна Михальчук і Марійка Домео, Михайло Миськів з родиною, Ліда Мурощук, Валентин і Христина Олійник, Родина Онишкевич, Модест і Люба Осадца, Стефан Паїк з родиною, Теодор Пoдоба, Анна Політило, д-р Марта Політило, Юлія Псюк і Евген Балацкі, Божена Рокецка, д-р Богдан і Софія Шебунчак, Александер і Ольга Смаль, Еміль і Марія Смішкевич, Марія Снігура з родиною, Марта Стефанюк, д-р Юрій і Люба Стефанівський, Орест і Марія Ткач, Осип і Марія Васьків, Іван Векляк, Казік Величко, Богдан і Ярослава Жеребецький.

На ДОБРОДІЙНІ цілі зложили:

Софія Андрушків 25 дол., Нестор і Ірена Басняк 10 дол., Павло і Марґарета Батків 20 дол., Володимир і Христина Баранецькі 25 дол., д-р Адріян і Александра Баранецькі 25 дол., д-р Микола і Христина Баранецькі 50 дол., Орест і Люба Бойко 10 дол., Надія Біґун 15 дол., Дарія Будна 20 дол., Іван і Евгенія Харченко 10 дол., Ігор і Надія Хома 20 дол., Андрій і Христина Храплівий 20 дол., Володимир і Наталія Чайковські 50 дол., Михайло і Юлія Добош 10 дол., Іван і Катерина Іванчук 10 дол., Іван Федорович 20 дол., Еміліан Грубський 20 дол., Ігор і Ксеня Ґалій 25 дол., Омелян і Марійка Гельбіг 50 дол., Володимир і Тамара Гординські 25 дол., Петро Грицак 10 дол., Григорій і Марія Гивель 50 дол., Стефан Гук 20 дол., Петро і Ірена Яблонські 20 дол., Ліда Калашнюк 30 дол., І. Калиновч 5 дол., Марта Кашніца 10 дол., д-р Василь і Ярослава Кінаць 20 дол., Михайло і Ірена Кіндрачук 20 дол., Юрій Кисілевський 10 дол., Іванна Кононів 5 дол., д-р Роман і Наталія Кравчук 50 дол., Іван Кучерявенко 5 дол., д-р Любомир і Оксана Кузьмак 50 дол., Дарія Кузик 50 дол., Микола Кузишин 20 дол., д-р Ярослав і Лідія Ляшевич 25 дол., Александер і Аліна Лісевич 20 дол., Орест і Іванна Лиснянецький 25 дол., Теодор і Ольга Марущак 20 дол., Ольга Мусаковська 10 дол., Юрій Олеснидський 20 дол., Василь і Дарія Пасічняк 20 дол., д-р Анна Політило 30 дол., Іван і Вірджінія Пелех 25 дол., Борис Процик 10 дол., Александер Проскурин 10 дол., Божена Ракецка 20 дол., Л. Рудзинський 10 дол., д-р Мирон і Люїзе Сатурський 40 дол., Володимир і Наталія Савицькі 15 дол., Джерард Шварц 25 дол., Петро і Ольга Семенюк 20 дол., Микола і Ярослава Сливоцькі 200 дол., Ярослав і Тамара Сидорак 10 дол., Ольга Сиска 20 дол., Микола і Оксана Яремко 20 дол., Осип Яворська 20 дол., Софія Салдан 15 дол., Остап і Володимира Савчинські 20 дол., Родина Семанишин 25 дол., Осип Сорока 10 дол., Надія Стадницька 50 дол., Володимир і Володимира Васічко 20 дол., Анна Васьків 10дол., Казік Величко 20 дол., В. Величковський 25 дол., Ірней і Олена Юрчук 25 дол., Слава Гнатів з родиною 400 дол.

Із зібраних грошей призначено:

На сиротинець в Бразилії	1,000 дол.
На сиротинець в Югославії	—
Укр. Духово Культурний центр в Принворі	1,000 дол.
На Патріярший Фонд	400 дол.
На Український Музей в Ню Йорку	105 дол.

Щотижнева...

(Закінчення зі стор. 1)

ся багато віруючих на Молебень, який збирався відправити священик УКЦ Михайло Гаврилів. Проте, відправити Молебень йому перешкодили. На цвинтар прибула міліція і заарештувала отця Михайла Гаврилів. Обурені люди великою юрбою пішли до міліційного відділення і стали там вимагати звільнення отця Гаврилів, а також активіста Українського Християнського Демократичного Фронту Петра Січка, засудженого на 10 діб за виступ на несанкціонованому екологічному мітингу у Калуші. Дві з половиною години стояли люди на подвір'ї міліційного відділення скандуючи: „Волю отцю Гаврилові!" та „Ганьба сталінським катам!" На всі вимоги розійтися вони відповідали рішучим „Ні!" І їх твердість нарешті перемогла. Отця Гавриліва було звільнено. З великою радістю віруючі рушили з отцем Гаврилівим на цвинтар, де він відправив Молебень.

• Вночі з 11-го на 12-те червня на залізничній станції Капустино Черкаської области невідомі особи напали на члена Української Гельсінкської Спілки, а також активіста асоціяції 'Зелений Світ', Анатолія Лупиноса, і кілька годин позвірячому катували його. Зараз Анатолій Лупиніс у тяжкому стані перебуває в 4-ій клінічній лікарні міста Черкаси.

• 12-го червня у місті Долина Івано-Франківської области міліція затримала ініціятора Українського Християнського Демократичного Фронту Василя Січка. Стало відомо, що його засуджено на 15 діб за організацію несанкціонованого мітингу у місті Калуші Івано-Франківської области 4-го червня.

• 13-го червня у Львові відбувся вуличний похід, присвячений річниці заснування Товариства Української Мови ім. Т. Шевченка і початку численних львівських мітингів та демонстрацій за відродження України. Тисячі львів'ян пройшли вулицями міста із синьожовтими прапорами скандуючи: „Україні Волю!", „Геть Щербицького!", „Ні — партійним бюрократам!" і співаючи патріотичні пісні. На місці першого мітингу біля пам'ятника Іванові Франкові було покладено квіти і проведено мітинг, на якому виступили голова львівської організації Товариства Української Мови ім. Т. Шевченка Роман Іваничук, член Всеукраїнської Координаційної Ради УГС Михайло Горинь та інші.

• 13-го червня на одній з вулиць Івано-Франківська о 9:40 був жорстоко побитий двома невідомими у плащпалатках знаний у Івано-Франківську активіст культурно-просвітницького Товариства „Рух" Роман Гладиш. Немає сумніву, що це справа рук брежнєвсько-щербицьких партійних реакціонерів, позиції яких у Івано-Франківську дуже ще міцні.

• У Золочеві Львівської области віруючі греко-католики домагаються відкриття церкви св. Василія, що стоїть у занедбаному стані на вулиці Львівській. В ніч з 13-го на 14-го червня четверо активістів, на чолі з членом УГС Василем Огоновським встановили перед цією церквою великого дерев'яного хреста в честь Тисячоліття Хрищення України-Руси з написом: „Українська Католицька Церква 988-1988 рр." 14-го червня ініціятивна група віруючих греко-католиків вручила в Золочівському райвиконкомі 1, 003 підписи з вимогою передати їм закриту церкву св. Василія. Стільки ж підписів з аналогічою вимогою послано до Москви в ЦК Компартії Совєтського Союзу.

• Група українців у Новій Каховці на Херсонщині, серед яких члени УГС Сергій Пантюшенко, Ольга Пантюшенко, Віктор Лаврухін і Володимир Карпюв, виступили із письмовим зверненням до майбутнього пленуму ЦК КПРС по національному питанню, в якому заявляють, що на історичну справедливість мають право всі народи, а тому абсолютно необхідно повернути кримських татар на їх батьківщину в Крим.

• 14-го червня у Львові в Ленінському районовому суді щербицьківський прислужник суддя Ігор Зварич засудив на 15 діб арешту за виступ на несанкціонованому мітингу 19-го травня голову Львівської філії УГС Богдана Гориня. На вимогу Гориня дати йому адвоката суддя Зварич відповів відмовою. Підставою для засудження послужили рапорти міліціонерів, а також безглуздзі письмові свідчення жителів Львова Лариси Марченко і Богдана Качановського. Новий акт сваволі викликав у львів'ян велике обурення. Рада Львівської філії Української Гельсінкської Спілки прийняла рішення перетворити мітинг-зустріч із депутатами, що мав відбутися 17-го червня, на багатотисячну демонстрацію протесту проти продовження репресій із походом вулицями міста до обласної прокуратури і обкому партії. Крім цього було вирішено звернутися до депутатів Братуня, Вакарчука і Федоріва, щоб вони домагалися припинення сваволля з боку прокуратури і суду. Налякавшись народного гніву, влада пішла на уступки. 15-го червня прокурор Ленінського району Гаврилко постановив звільнити Богдана Гориня. У постанові на ім'я голови суду Ленінського району Маляренка говориться, що міра покарання Богдана Гориня надто сувора, а тому вирішено замінити її штрафом і привести його в дію протягом 10-ти днів.

• 17-го червня у Львові з ініціятиви Львівської регіональної організації Народного Руху біля стадіону „Дружба" відбувся мітинг-зустріч з народними депутатами Ростиславом Братунем, Іваном Вакарчуком, Юрієм Сорочиком та Петром Бачинським. Над головами багатотисячного натовпу людей майоріли українські синьожовті прапори, були виставлені також численні гасла з написами: „Геть Щербицького!", „Припиніть репресії проти членів УГС!", „Україна має бути незалежною!", „Узаконити Українську Католицьку Церкву!" та інші.

Першим з депутатів виступив Р.Братунь, який закликав не піддаватися провокаційним чуткам, що українці збираються різати всіх неукраїнців. Роз'яснив людям, що виступити на з'їзді він не міг, бо виступи українських делегатів були виписані заздалегідь ще в Києві. Осудив репресії проти активістів неформальних організацій у Львові і висловився за підтримку Української Католицької Церкви. Потім надали слово депутатові від організації ветеранів війни Бачинському, але його виступ був освистаний. Депутати Вакарчук і Сорочик замість виступів вирішили відповідати на запитання, які люди подавали на записках. Після цього було надано слово поетові Романові Лубківському, членові УГС Михайлові Гориню, Вячеславу Чорноволу та іншим. Вели мітинг представники Народного Руху України Петро Кагуй та Всеволод Іськів. Серед них стояв на трибуні голова Львівського облвиконкому Кирей, який постійно втручався у виступи, перешкоджаючи нормальному проведенню мітингу, чим викликав до себе неприязнь і обурення народу. Наприкінці мітингу було зачитано дві резолюції, схвалені майже одноголосно. Серед багатьох пунктів резолюцій були такі:

Покарати голову виборчої комісії Львівської національно-територіяльної округи ч. 50 Маріяна Долішного та секретаря комісії Адама Мартиняка за порушення під час виборів;

Звільнити з посад начальника управління внутрішніх справ Львівської области генерала Попова й начальника управління внутрішніх справ міста Львова, начальника Шабаєва за жорстоке побиття людей під час демонстрації та на мітингах у Львові;

Українську національну символіку — синьожовтий прапор і тризуб уважати святинею і домагатися їх узаконення; визнати, що українська делегація на з'їзді народних депутатів СССР не відображала інтересів українського народу; домогтися політичного і економічного суверенітету України; вимагати леґалізації Української Католицької Церкви та Української Автокефальної Православної Церкви; добитися зміни указу про мітинги; поставити вимоги про звільнення українських політичних в'язнів Баранова, Кампова і Климчака;

Вимагати покарання винних за незаконне запроторення до психлікарень правозахисників Анатолія Ільченка та Степана Гури.

Фестиваль фільмів С. Новицького в Чикаґо

Святослав Новицький представляє проєкт фільму „Ікона".

У Чикаґо відбувся з великим успіхом фестиваль документальних фільмів Святослава Новицького, який проходив тут протягом трьох днів. Мешканці Чикаґо численно відвідували фільмові покази нашого українського кінорежисера і продуцента та мали нагоду особисто з ним зустрічатися, дискутувати на тему його творчого дорібку. Успіх фестивалю був тим більшим, якщо згадаємо, що в тому самому часі у Чикаґо аж роїлося від всіляких інших імпрез. Треба згадати, що українська „Рідна Школа" в Чикаґо ставила п'єсу Надії Фесенко-Скорин, яку режисерувала Олександра Мудра („Українську Білосніжку"). Наша шкільна молодь також масово відвідала фільми, за які режисер одержав так багато міжнародних нагород.

Сам Новицький був присутнім у неділю, 4-го червня, і особисто презентував публіці свої фільми.

Цей фестиваль зорганізував спеціяльний Комітет організації засобів інформації, який очолила Ярина Антонович. Їй належиться найбільше признання за найбільший вклад праці в реалізацію цього фестивалю та ініціятиву. В склад Комітету увійшли такі особи, які також вклали душу і серце, щоб якнайкраще його провести. А працював тут ряд молодих професійних одиниць, яким українська справа надзвичайно дорога. Заступником голови фестивалю була Орина Грушецька, директором — Марійка Чичула, також голова Українського інституту модерного мистецтва — Олег Коверко, і директор звукозорового відділу УІММ Юрій Миськів, технічним дорадником Іван Ольшанський, ділянку громадської інформації очолила Галина Грушецька, реклямою зайнялася Світлана Кочман, а дописами до преси Олександра Мудра.

Чикаґо заініціювало першим показ фільмів з метою зібрати бонди і знайти добродіїв і меценатів для продукції найновішого документального фільму С. Новицького „Ікона", в якому має бути представлена історія ікони в історичному, мистецькому і теологічному світлі. І якраз „Ікона" має бути першим таким фільмом на світовій документальній арені.

Задум С. Новицького мав свій широкий відгук, бо на прийнятті з цієї нагоди в елеґантному ресторані „Ґаланс" зібралося вибірне товариство визначних гостей нашого міста, які в приємній атмосфері мали нагоду глибше познайомитися з кінорежисером і обмінятися цікавими думками. Та всі були переконані, що задум є справді вартий моральної і матеріяльної підтримки.

Ми гордимося, що саме Чикаґо першим започаткувало акцію, яка з цілою певністю допоможе Святославові Новицькому здійснити вимріяний задум.

Нашими визначними гостями, які одними з перших стали в ряди прихильників „Ікони", є о. митрат Маріян Бутринський — настоятель собору свв. Володимира і Ольги, о. Степан Женчух — парох катедри св. князя Володимира, проф. Іллінойського університету Богдан Рубчак, ред. „Нової Зорі" — Іванка Горчинська, ред. „Екрану" проф. Адам Антонович, проф. Оксана Безручко-Росс із Кольорадо і Ярослав Чернявський, посол Мирон Куляс, д-р Юрій Бабчук з Індіяни, майор і д-р Личики, д-р Лідія Куриляк, д-р Василь Трухлий, Марта Фаріон, власник радіогодини д-р Степан Самбірський, мисткиня Ляля Дяченко-Кочман, а також мисткиня Ляля Кучма-Бабій з чоловіком Зеноном, Ярослава Джансон, інж. О. Пелюхівський, Роксана Пилипчак з чоловіком, Люба Маркевич та багато інших. Присутніми були тут також мистець Юрій Віктюк з України з дружиною Любомирою. Наша зустріч була небуденною і викликала велике зацікавлення.

Власником ресторану „Ґалан" є гостинний і щедрий Юрій Малишевський, який цікавиться громадським життям, а зокрема мистецтвом. Якраз тепер він прекрасно відновив і декорує його кращими мистецькими творами. Не дивно, що наше товариство ще довго продовжувало гутірки і дискусії.

До світліших моментів вечора належить віднести слово Ярини Антонович, а також розповідь С. Новицького. Під час вечора Іван Ольшанський майже безперервно фільмував гостей, проводив з ними інтерв'ю. Пізніше цей фільм був показаний на єдиній українській телевізійній програмі М. Чичули, русло 25. Допомагали йому співробітниці Орина Грушецька і Світлана Кочман.

Організація засобів інформації щиро закликає всю спільноту нашої діяспори піти її слідами, підтримати задум С. Новицького і допомогти спільними силами зреалізувати його мрії продукцією „Ікони".

Всіх зацікавлених урядженням подібного фестивалю просимо звертатися на адресу:
Slavko Nowytski, Nowytski and Associates 245 E 6th St. St Paul MN 55 101.

У Ґлен Спей вшанували героїв

В чудовому місяці травні ми вшановуємо наших найкращих синів і дочок України, вшановуємо героїв, що віддали своє життя для української самостійної соборної держави.

Наше Українське Село в Ґлен Спей також святочно вшанувало українських героїв 28-го травня в залі Братського Союзу. Свято підготовив місцевий 54-ий відділ ООЧСУ.

Молитвою „Вислухай, Боже, могучий" у виконанні „Дзвону" започатковано програму свята. Голова відділу Ярослав Ґавур привітав присутніх. Хвилиною мовчанки вшановано пам'ять героїв.

Святочну доповідь виголосив Корнель Василик, член Головної Управи СУМА. Прелеґент накреслив постать Українського Героя на тлі нашої історії. Сказав, що вже від найдавніших часів українська земля спливала кров'ю наших синів і дочок. Він згадав про нашу минувшину, коли погеройськи боролися й гинули наші князі і їхні воїни. Згадав славну козацьку добу, зупинився на наших визвольних змаганнях між двома світовими війнами. Згадав Крути, Базар, Великий голод в Україні в 1932-1933 рр., викликаний штучно червоною Москвою. Згадав загибель української церковної ієрархії, священиків, монахів і монахинь у московсько-большевицьких тюрмах і концтаборах далекої Колими. Від тої самої скритовбивчої московсько-большевицької руки загинули по-геройськи наші провідні люди — полк. Євген Коновалець, голова Української Військової Організації, отаман Симон Петлюра, головнокомандуючий леґендарною Українською Повстанською Армією, генерал Тарас Чупринка — Роман Шухевич, провідник Організації Українських Націоналістів Степан Бандера. Під гусеницями танків КҐБ згинули 500 українських жінок у Караганді. Згадав усіх знаних і незнаних наших героїв, які боролися і вмирали за УССД. Підкреслив значення українського героїзму, який не знає меж у своїй любові до батьківщини України. Сказав, що Герої писали й пишуть історію України своєю кров'ю. Вони борються і або перемагають, або гинуть у боротьбі. Для нас вони були, є і будуть провідними зірками, які нам освічують шлях до дальшої боротьби за волю українського народу, до боротьби за українську самостійну соборну державу. Присутні нагородили прелеґента довгими й рясними оплесками.

Монтаж Ярослава Ґавура виконав „Дзвін". Добре підібраний вірш Алли Коссовської „Пісня про героя", який виконала Анна Цюрпіта з глибоким відчуттям і музичне тло на бандурі Володимира Мазяра, викликали глибоке й зворушливе враження у слухачів, які щедро нагородили виконавців оплесками. Кілька патріотичних пісень у супроводі бандури виконав мішаний вокальний ансамбль. Мистецьким керівником „Дзвону" й ансамблю є знана співачка київської опери Тамара Лихолай, котра в так короткому часі зуміла підготовити музичні точки. „Дзвонові" акомпаньювала знана піяністка Герта Гірняк. Супровід на бандурі дав Володимир Мазяр.

Гарно й естетично оформлена сцена В. Мазярем підносила настрій свята. Зюна Мартинець, культосвітня референтка відділу, котра координувала програму, подякувала всім, хто причинився до підготови й проведення свята.

Українським національним гимном, що проспівали всі присутні на залі, закінчено це гарне свято.

Сьогодні між нами ще живуть співтворці української національної революції, колишні члени УВО — ОУН, котрі своїм життям також писали сторінки історії наших визвольних змагань. Вони є живими свідками того, що чинили наші Великі Провідники. То ж даймо їм відповідне місце в нашій громаді й не чекаймо, щоб на їхніх похоронах виголошувати „прощальні" промови. Не забуваймо про них нині!

Е-Ма

БЕЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І КНИЖКИ — НЕ БУДЕ Й УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ!